

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาระดับกลางระหว่างระดับประถมศึกษากับระดับอุดมศึกษา ปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับนี้ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของนักเรียนที่จะตัดสินใจเลือกดำเนินชีวิตอย่างไรต่อไปเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาแล้ว หรืออาจพูดได้ว่า ชาติในอนาคตจะเป็นอย่างไร กู้ได้จากจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เพราะกำลังคนที่ได้จากการผลิตของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นกำลังคนระดับกลาง ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง ถ้าการจัดการศึกษาระดับนี้มีประสิทธิภาพ ผลิตประชากรที่มีคุณภาพออกมามากก็เชื่อแน่ว่า การพัฒนาประเทศทุกสาขาจะดำเนินไปได้ร่ำรวยและเจริญก้าวหน้า

ในช่วงเวลาที่ผ่านมานี้ กระทรวงศึกษาธิการได้มีความพยายามที่จะขยายการมัธยมศึกษาให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 (2520 - 2524) กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดนโยบาย "ขยายปริมาณและปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนในจังหวัดต่าง ๆ ตามสภาพท้องถิ่น จังหวัด และเขตการศึกษา โดยคำนึงถึงสัดส่วนที่เสมอภาคกัน"¹

เฉลี่ยประมาณร้อยละ 11 ต่อปี (เป็นอัตราตั้งแต่ปี 2521 - 2524 หลังเปลี่ยนแปลงเป็นระบบ 6 : 3 : 3 ในปี 2521) โดยให้ไปสู่สุดท้ายของแผนพัฒนาฯ รับนักเรียน

¹ กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, แผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 4 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ม.ป.ป.), หน้า 10.

ได้ทั้งสิ้น 3.0 ล้านคน ในการนี้มีเป้าหมายเพิ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ปีละ 100 โรงเรียน¹

ในปีการศึกษา 2525 นี้ โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศมี 1,541 โรงเรียน มีครูในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา 82,411 คน และมีนักเรียนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา 1,416,593 คน² ปีงบประมาณ 2526 รัฐบาลต้องใช้เงินสำหรับ ค่าเนิการมัธยมศึกษาถึง 6.1 พันล้านบาท คิดเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนต่อปี คนละ 749.96 บาท³ "การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะการจัด การศึกษาระดับนี้ให้แก่พลเมืองเพียงจำนวนน้อย ถ้าปล่อยให้ขาดคุณภาพอีก การพัฒนาประเทศ ก็ล้มเหลวโดยสิ้นเชิง"⁴

จากความพยายามที่จะปรับปรุงทางด้านปริมาณและคุณภาพของการศึกษาระดับมัธยม ศึกษาโดยผู้บริหารและคณะบุคคลในระดับสูงของประเทศที่ได้กำหนดนโยบายแผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัตินั้น ภารกิจทั้งหลายจะสำเร็จ ได้ก็มีใครว่าจะอยู่ที่ผ่านนโยบายเพียงผู้เดียว ฝ่ายปฏิบัติระดับต่าง ๆ ที่รับนโยบายจะต้องพยายาม ปฏิบัติหน้าที่ให้สนองนโยบายที่กำหนดไว้ให้ได้ ดังนั้นผู้บริหารระดับปฏิบัติการที่อยู่ใกล้ชิดกับ เยวชนและผู้ที่จะตีความหมายของแผนต่าง ๆ จากนโยบายให้เป็นพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงและมองเห็นได้ก็คือ ผู้บริหารระดับโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน

¹กระทรวงศึกษาธิการ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่สี่ (2521 - 2524) เฉพาะที่เกี่ยวกับการศึกษาและสังคม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2519), หน้า 32.

²กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, กองแผนงาน, สถิติการศึกษามัธยมศึกษา 2525 (เอกสารโรเนียว).

³เรื่องเดียวกัน.

⁴กัญญา สาร, หลักการบริหารการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 420.

บุคคลเหล่านี้เป็นผู้นำสำคัญในระดับโรงเรียน เป็นผู้บริหารสูงสุดในโรงเรียนที่จะต้องแนะนำ ชี้แนะ ตักเตือนใจ แก้ปัญหา อำนวยความสะดวก บำรุงขวัญ และกำลังใจ ให้กับคณะครู ผู้ร่วมงาน

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบัน นับวันจะมีความยุ่งยากมากและมีความ สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากเป็นระยะเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงแผนการศึกษาแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2520 การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในปี พ.ศ.2521 และ พ.ศ.2524 รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงองค์การบริหารบุคคลในปี พ.ศ.2523 เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะมีผลกระทบ โดยตรงต่อการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารจะประสบกับอุปสรรคต่าง ๆ อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็น การทำงานอะไรก็ตาม อุปสรรคตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ไม่ค่อยสำคัญไปจนถึงเรื่องที่มี ความสำคัญมากอันเกี่ยวกับความอยู่รอดของหน่วยงาน จะเห็นว่าวันหนึ่ง ๆ ในขณะทำงานผู้ บริหารต้องทำงานแก้ปัญหาและตักเตือนใจ เพื่อให้การทำงานลุล่วงไปด้วยดีมีมากมายหลายอย่าง อย่างไรก็ตาม ในการแก้ปัญหาและตักเตือนใจบางอย่าง ก็อาจจะเกิดการฉีกพลาตขึ้นได้ ทั้งนี้ เพราะอาจจะ เป็นเรื่องของการขาดข้อมูลที่ถูกต้องหรือขาดความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับงานชนิด นั้น วิทยุ โสธร ได้เขียนเน้นลงไปให้เห็นเลยว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญที่สุดดังนี้ "โรงเรียนเป็นระบบสังคมระบบหนึ่ง อาคารเรียน หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์ในการเรียน การสอนจะคืออย่างไรก็ตาม จะไร้ความหมาย ถ้าคนใช้สิ่งเหล่านี้ไม่มีความสามารถพอ ไม่มี ความตั้งใจหรือพอใจจะใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมความว่า ความเจริญในวงการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับบุคคลหลายฝ่าย แต่ที่สำคัญที่สุดคือ ผู้บริหารการศึกษากับครู"¹

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา นอกจากจะมีความสำคัญต่อประเทศชาติ เป็นอย่างมากแล้ว ยังมีความสำคัญต่อผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องใช้เทคนิคหรือกลวิธีต่าง ๆ

¹ วิทยุ โสธร, หลักบริหารการศึกษา, หน้า 155.

ตลอดจนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญที่มีอยู่แก้ปัญหาการบริหารโรงเรียน เพื่อนำโรงเรียนไปสู่เป้าหมายตามแผนการศึกษาของชาติต่อไป

ปฏิญญา สาธาร มีความเห็นว่างานบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สำคัญมี 8 อย่างที่ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ต้องทำในการบริหารคือ

1. การบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร แบบเรียน หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ ประกอบการสอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการและการบริหารการสอน
2. การปกครองและแนะแนวนักเรียน หรือการบริหารกิจการนักเรียน ตลอดจนการติดต่อกับผู้ปกครองนักเรียน
3. การบริหารงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชุมชน
4. การบริหารบุคลากรโรงเรียน
5. การบริหารอาคารสถานที่ บริเวณ และพัสดุครุภัณฑ์
6. การจัดองค์การและโครงสร้างของโรงเรียน
7. การบริหารการเงิน งานธุรการ และงานบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน
8. การประเมินผลงาน¹

คามงานวิจัยของ โรเบิร์ต เอส. ฟิสก์ (Robert S. Fisk) สรุปหน้าที่ของครูใหญ่ไว้ 4 ประการคือ

1. การให้โอกาสทางการศึกษาและปรับปรุงการศึกษาในโรงเรียนหรือบริหารงานวิชาการ
2. บริหารงานบุคลากรในโรงเรียน
3. บริหารงานเกี่ยวกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
4. บริหารงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ธุรการ การเงินและการให้บริการ²

¹ปฏิญญา สาธาร, การบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ศ.ส. การพิมพ์, 2523), หน้า 356 - 357.

²Robert S. Fisk, Administrative Behavior in Education (New York : Harper & Row, 1975), pp. 211 - 225.

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ มีความเห็นว่า งานในหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษามีอยู่ 4 ประเภท ดังนี้

1. งานปรับปรุงโครงการศึกษาหรืองานบริหารวิชาการ
2. งานสรรหาและพัฒนาบุคลากร
3. การทำงานร่วมกับชุมชน
4. งานจัดการบริหารโรงเรียน

งานทั้ง 4 ประเภทมีความสัมพันธ์กัน และมีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันไปตามกาลเวลา¹

สรุปแล้ว ภารกิจของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนจะครอบคลุมถึงด้านการบริหารงานวิชาการ บุคคล ชุมชน อาคารสถานที่ การเงิน การบริหารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน และในการบริหารงานทุกด้าน สิ่งที่ผู้บริหารจะต้องไม่ลืมคือ ความสอดคล้องระหว่างเจตนารมณ์หรือจุดมุ่งหมายของงานและวิธีการทำงาน องค์ประกอบสองอย่างนี้ย่อมจะแยกออกจากกันไม่ได้ ถึงแม้ว่าเจตนารมณ์จะดี แต่ถ้าวิธีการใช้ไม่ได้ ผลงานก็อาจจะไม่ดีหรืออาจจะล้มเหลว นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ได้กล่าวไว้ว่า ความปกติเรามักจะพิจารณาสมรรถภาพของครูใหญ่แต่เพียง บุคลิกภาพ รูปร่าง หน้าตา ท่าทางภายนอกของครูใหญ่แต่เพียงผิวเผินว่าเขาเป็นอย่างไรเท่านั้น หากใครว่าเขาทำอะไร วิธีทำงานของเขาเป็นอย่างไร สิ่งที่จะทำให้เราเห็นความสามารถในการปฏิบัติงานของครูใหญ่ได้มากที่สุดก็คือ ทักษะทางการบริหาร²

¹ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : อเนกคิดส์, 2525), หน้า 103.

² นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์, หลักการบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส. เอ็ม. เอ็ม. จำกัด, 2525), หน้า 17.

พนัส หันนาคินทร์ กล่าวว่า นอกจากผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงวิธีการที่เหมาะสม และแบบแผนในการทำงานเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายที่ต้องการแล้ว ผู้บริหารจักต้องสร้างทักษะต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นเพื่อช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น ผู้บริหารควรสร้างทักษะขึ้นให้ เป็นสมบัติประจำตัว¹ นำมาใช้ในการบริหารงาน

กรมสามัญศึกษา ได้ให้ความสำคัญในเรื่องทักษะทางการบริหารของผู้บริหารมากจะ เห็นได้จากในการวางหลักเกณฑ์การแต่งตั้งผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา 2525 ทางกรมสามัญศึกษาได้นำเรื่องทักษะทางการบริหารของผู้บริหารมาเป็นหัวข้อหนึ่งในการ ประเมินคุณภาพของผู้ที่จะเป็นผู้บริหารโรงเรียนด้วย และในการอบรมเตรียมผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษา รุ่นที่ 19 พ.ศ. 2525 กรมสามัญศึกษาได้จัดหลักสูตรใหม่ทั้งความรู้ในภาคทฤษฎี และการฝึกทักษะที่จำเป็นในการบริหารโรงเรียน เพื่อเตรียมบุคลากรให้พร้อมที่จะไปปฏิบัติ หน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดใหม่ในปีการศึกษา 2525

โดยกำหนดใหญ่เข้ารับการอบรมมีความรู้และทักษะทางการบริหารงานด้านต่าง ๆ

รวม 4 หมวดคือ

- หมวดที่ 1 ความรู้ทางด้านการจัดการและทักษะทางเทคนิค
- หมวดที่ 2 ความรู้ด้านพฤติกรรมมนุษย์และทักษะการครองตน
- หมวดที่ 3 ความรู้ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและทักษะในการใช้หลักสูตร
- หมวดที่ 4 ความรู้ด้านพัฒนาองค์การและทักษะการสร้างความคิดด้านการบริหาร

จึงเห็นได้ว่า ในเรื่องทักษะทางการบริหารมีความสำคัญมากสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาได้² และการที่ผู้บริหารมีทักษะทางการบริหารก็เป็นการสร้างศรัทธาและความเชื่อถือ

¹พนัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2525), หน้า 68.

²กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา, "ความรู้ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและทักษะในการใช้หลักสูตร," เอกสารประกอบการอบรมเตรียมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา รุ่นที่ 19 พ.ศ. 2525 (กรุงเทพมหานคร : เอราวิถาคารพิมพ์, 2525), หน้า 1.

ในตัวผู้บริหารเองที่จะเป็นผลให้บุคคลในหน่วยงานร่วมกันทำงานให้ได้ผลดี

ดังนั้นจากปัญหาต่าง ๆ ในการจัดการมัธยมศึกษาของประเทศไทยที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ขาดความสามารถและโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและรัฐมีเป้าหมายที่จะเพิ่มจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาให้ถึงร้อยละ 48 ของประชากรวัย 12 - 14 ปี และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 31 ของประชากรในวัย 15 - 17 ปี ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 ซึ่งจะต้องเป็นภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จะต้องดำเนินงานในด้านการปฏิบัติให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพของกำลังคนระดับกลาง และจากการศึกษาที่ว่า ทักษะทางการบริหารโรงเรียนมีอิทธิพลและผลกระทบต่อการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน อุปกรณ์ อาคารสถานที่ หลักสูตร แบบเรียน ตลอดจนวิธีดำเนินการต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไรก็ตาม หากผู้บริหารขาดทักษะในการบริหารงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ การบริหารโรงเรียนมัศึกษามันวันจะมีแต่ความยุ่งยากมากขึ้น ผู้บริหารต้องใช้ความรู้ความสามารถอย่างมากในการบริหารงาน และสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่า จะช่วยให้การบริหารงานด้านต่าง ๆ ของผู้บริหารประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดีก็คือ ทักษะทางการบริหาร ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจะทำการศึกษาถึงทักษะทางการบริหารที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เพื่อหาทางปรับปรุงการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับทักษะทางการบริหารที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับทักษะทางการบริหารที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

สมมุติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอตั้งสมมุติฐานไว้ดังนี้

ทักษะทางการบริหารที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเกี่ยวกับทักษะทางการบริหารที่พึงประสงค์เฉพาะตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เท่านั้น

2. การศึกษาทักษะทางการบริหารที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร จะยึดหลักการตามทฤษฎี 3 ทักษะของ โรเบิร์ต แอล. แคช (Robert L. Katz) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการคือ

2.1 ทักษะทางค่านกตินิยม

2.2 ทักษะทางค่านมนุษยสัมพันธ์

2.3 ทักษะทางค่านเทคนิค

3. การวิจัยครั้งนี้จะพิจารณาแต่เพียงโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เฉพาะโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 (หรือ ม.ศ.1 ถึง ม.ศ.5 ตามหลักสูตรเดิม) เท่านั้น

ข้อจำกัดของการวิจัย

ทักษะทางการบริหารที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน จะพิจารณาตามความคิดเห็นของตัวผู้บริหารเอง และอาจารย์ที่ประเมินได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเท่านั้น

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

ทักษะ หมายถึง ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการปฏิบัติ¹

การบริหาร หมายถึง หลักการ ทฤษฎี กระบวนการ เทคนิค ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานในองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่นโยบายกำหนดไว้

ทักษะทางการบริหาร หมายถึง ทักษะในการบริหาร 3 ด้านคือ ทักษะทางด้านคตินิยม (Conceptual Skill) ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Skill) และทักษะทางด้านเทคนิค (Technical Skill)²

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้บริหารสูงสุดในการให้การศึกษาในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน

อาจารย์ หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งที่เป็นผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ตำแหน่งครูและอาจารย์

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลของการวิจัยนี้จะให้ประโยชน์ดังนี้

1. เพื่อใช้ประกอบในการสร้างหลักสูตรโครงการอบรมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อเสนอแนะต่อกรมเจ้าสังกัดในการแสวงหาแนวทางในการคัดเลือกผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

¹สาโรช บัวศรี, "จริยศึกษา," สารานุกรมไทย ฉบับบัณฑิตยสถาน ตอนที่ 142 (ตุลาคม 2509) : 4584.

² Robert L. Katz, "Skills of an Effective Administrator," Harvard Business Review 52(September - October, 1974) : 91.

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยบุคคลากร 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ อาจารย์ใหญ่และผู้อำนวยการโรงเรียน โดยการสุ่มตัวอย่างประชากรอย่างง่าย (The Simple Random Sampling) มา 80 เปอร์เซ็นต์ จากจำนวนผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา 88 คน ได้จำนวน 70 คน¹

2. กลุ่มอาจารย์ ได้แก่ ครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนที่สุ่มผู้บริหาร ได้ทั้ง 70 คน โดยการสุ่มตัวอย่างประชากรอย่างง่าย (The Simple Random Sampling) มาโรงเรียนละ 5 คน ได้จำนวน 350 คน²

รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่ม 420 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 2 ชุด ที่มีลักษณะอย่างเดียวกันคือ

ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามที่ใช้เป็นแบบสอบถามกำหนดให้เลือกตอบ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับทักษะทางการบริหารที่พึงประสงค์ ซึ่งครอบคลุมทั้ง 3 ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

¹Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan, "Determining Sample Size for Research Activities," Journal of Educational and Psychological Measurement. (1970) : 30, 607 - 610.

²Ibid.

ชุดที่ 2 สำหรับอาจารย์ ใต้แก่ ผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา
แบ่งเป็น 3 คนคือ

- คนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
ลักษณะของคำถามที่ใช้เป็นแบบสอบถามกำหนดให้เลือก
ตอบ (check list)
- คนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับทักษะทางการบริหารที่พึงประสงค์ซึ่ง
ครอบคลุมทั้ง 3 ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)
- คนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

การสร้างแบบสอบถามได้มาจาก การศึกษาเอกสาร บทความ ตำรา และ
ผู้เชี่ยวชาญ

การแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะสร้างแบบสอบถามขึ้นแล้วนำแบบสอบถาม
นั้นไปให้ผู้ชำนาญการอ่าน วิจารณ์ และเสนอแนะ ทั้งด้านเนื้อหา สำนวน ภาษาที่ใช้ แล้ว
นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อวิจารณ์และเสนอแนะ แล้วจึงนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี ตามความเหมาะสมและความสะดวกของ
โรงเรียนที่ไปเก็บข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งแก่ผู้ตอบแบบสอบถามและขอรับคืนด้วยตนเอง
2. ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์และตามไปขอรับคืนด้วยตนเอง
3. ส่งแบบสอบถามไปและขอรับคืนทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งผู้บริหารและอาจารย์ จะทำการวิเคราะห์โดยหาความถี่และคาร์ยลละ
2. ข้อมูลตอนที่ 2 ที่เกี่ยวกับทักษะทางการบริหารที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในกานต่าง ๆ จะใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.)
3. ข้อมูลจากตอนที่ 2 ที่เกี่ยวกับทักษะทางการบริหารที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ จะนำมาเปรียบเทียบความคิดเห็น โดยหาค่า t ($t - test$)
4. ข้อมูลจากตอนที่ 3 ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

แบ่งเป็น 5 บท บรรณานุกรม และภาคผนวก คือ

- บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย
- บทที่ 2 เสนอเอกสาร วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 เสนอวิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึง ลำดับการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความถี่ คาร์ยลละ และเปรียบเทียบทักษะทางการบริหารที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์
- บทที่ 5 เสนอสรุปผลของการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ บรรณานุกรม แสดงรายการหนังสือและเอกสารอื่นที่ใช้ในการวิจัย ภาคผนวก ประกอบด้วย หนังสือ จกหมายขอความร่วมมือในการวิจัย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย และประวัติการศึกษาของผู้วิจัย